

Nr 353.

Av herr **Sandström m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om semester m. m.

I trontalet till årets riksdag meddelades, att det var Kungl. Maj:ts *förhoppning* att kunna redan i år framlägga proposition om lagstadgad semester för alla arbetare. Den tvekan om förslaget framläggande, som sålunda kom till synes, gällde naturligtvis icke själva principen, rörande vilken en allmän anslutning torde vara att påräkna, utan möjligheten att på den korta tid, som stode till buds, medhinna utarbetandet av en proposition på grundval av det i höstas av 1936 års semestersakkunniga avgivna förslaget.

Icke desto mindre har proposition i ämnet — nr 286 — avlämnats till riksdagen. Kamrarna fingo dock emottaga densamma först den 26 april, d. v. s. betydligt mer än en månad efter den ordinarie propositionstidens utgång. Härav följer, att den tid, som står till riksdagens förfogande för behandling av det omfattande och beträffande vida samhällsområden djupt ingripande förslaget, är ytterst begränsad.

Någon anledning att på det sätt, som nu blir nödvändigt, forcera ärendets behandling i riksdagen föreligger enligt vår mening icke. Med hänsyn till den lovande utvecklingen i frivillighetens tecken inom det enskilda avtalsväsendet kan lagstiftning på området näppeligen anses vara av en så trängande karaktär, att ett beslut redan vid innevarande riksdag oundgängligen erfordras.

Härtill kommer, att det till grund för propositionen liggande sakkunnigebetänkandet i vissa hänseenden måste anses bristfälligt. Myndigheter och korporationer ha mot betänkandet med fog kunnat anmärka, att detsamma ifråga om saklig utredning icke motsvarar rimliga förväntningar. Anmärkningsvärt är sålunda, att den verkställda ekonomiska undersökningen trots förslaget generella omfattning endast avser industrien men ej andra därav berörda näringar som hantverk och sjöfart, samt vidare att den för industriens vidkommande blott omfattar vissa branscher men ej alla, bland annat ej byggnadsindustrien. Undersökningen är ej representativ och den blir det ej mera därigenom, att den för de områden, den avser, endast bygger på uppgifter från ett, undantagsvis två företag i varje bransch, tillsammans 24 företag begränsade till vissa delar av den egentliga industrien. Vidare tillhöra de

utvalda företagen så gott som alla en storlekssklass, vilken ingalunda är representativ för svensk industri, där som bekant icke storföretagen äro de till antalet dominerande utan där de medelstora och mindre fabrikererna tillsammans sysselsätta det övervägande antalet arbetare. Utredningen lämnar intet som helst stöd för bedömande av semesterkostnadernas storlek för denna utslagsgivande del av industrien — där på goda skäl, såsom ock av kommerskollegium framhållits, kan antagas att kostnadsökningen ställer sig relativt högre än inom storföretagen — och bli dess siffermässiga slutsatser redan av denna anledning av föga värde. Kommerskollegium, som för sin del tidigare framlagt plan till en mera omfattande utredning, understryker också, att »endast ett fåtal industrigrupper — om ock de viktigaste — varit representerade i uppgiftsmaterialet» och framhåller dessutom ifråga om kostnadsundersökningen att kollegium »för att vid undersökningen få en praktiskt framkomlig väg nödgats göra ganska stora förenklingar av problemet».

Enligt vår mening synnerligen betänkligt är att någon beräkning av de kostnader, som komma att belöpa på vår viktigaste näring, nämligen jordbruksnäringen, icke av de sakkunniga verkställts. En beräkning av jordbrukets kostnader för en lagstadgad semester om tolv dagar synes dock ofrånkomlig, innan lagstiftningen genomföres. De sakkunnigas uttalande om att kostnadsökningen för jordbruket icke vore av sådan karaktär, att den behövde verka avskräckande, måste betecknas som ett löst antagande, då, som sagt, någon utredning beträffande kostnaderna icke av de sakkunniga företagits.

Lantbruksstyrelsen har emellertid för sin del vid remissbehandlingen sökt beräkna kostnaderna. I detta sammanhang ger dock styrelsen som sin mening till känna, att de principer, som varit grundläggande för de sakkunnigas förslag, icke i någon högre grad äro giltiga för och tillämpliga å jordbrukets arbetsförhållanden.

Det synes även lantbruksstyrelsen som om de sakkunniga tagit väl lätt på frågan, vilka konsekvenser ett genomförande av den föreslagna semesterlagstiftningen skulle få för jordbruket. Enligt styrelsens förmenande skulle ett genomförande av detta förslag medföra icke blott mycket betydande kostnader för jordbruket utan även stora svårigheter för driftens uppehållande. Beträffande den av styrelsen verkställda kostnadsundersökningen framhåller styrelsen att de anförda siffrorna icke göra anspråk på att vara på något sätt exakta och giva något tillförlitligt resultat ifråga om beräkningen av semesterlagstiftningens ekonomiska konsekvenser för jordbruket.

Ett godtagande av lagförslaget i oförändrat skick skulle enligt vår mening sannolikt för jordbrukets vidkommande betyda, att de rådande svårigheterna att få arbetskraften att räcka till komme att ytterligare förvärras. Det synes därför rimligt, att den anpassningsprocess, som den

nya lantarbetstidslagen nödvändiggjort, får föras vidare, innan nya lagstiftningsåtgärder beträffande arbetstiden vidtagas för jordbrukets del.

Vi hålla sålunda före, att ett uppskov med frågans avgörande är motiverat *dels* med hänsyn till den sena tidpunkt av riksdagen, vid vilken propositionen avlämnats, *dels* med hänsyn till den på viktiga punkter bristfälliga utredning, som utgör grunden för lagförslaget. Vi hemställa alltså om avslag på propositionen i ändamål att få till stånd en fylligare och mera bärande utredning i ämnet än den nu föreliggande.

Då lagens ikraftträdande enligt propositionen icke skall rubba gällande arbetsavtal, torde ett dylikt, av oss önskat uppskov för ytterligare utredning icke innebära ett mera avsevärt framflyttande av tidpunkten för semesterlagstiftnings praktiska genomförande.

Därest icke denna vår hemställan kan vinna riksdagens bifall, yrka vi — utan att därmed taga ställning till propositionens bestämmelser i övrigt — subsidiärt följande ändring i lagförslaget:

Enligt tredje paragrafen i föreliggande förslag fordras för arbetstagares rätt till semester, att han innehaft sin anställning sedan minst 180 dagar. För den allmänna uppfattningen — icke minst på landsbygden — grundas arbetstagarens anspråk att erhålla semester på en anställning hos arbetsgivaren av sådan längd, att den kan anses som mera varaktig, och att på grund härav ett förhållande uppstått, som för den betalande och den semesterberättigade konstituerar en viss intressegemenskap. Härav följer, att en relativt kortvarig arbetsanställning icke bör medföra rätt till semester. Då semestern vid stadigvarande anställning regelmässigt återkommer med omkring ett års mellanrum, lär det icke heller av arbetstagare i allmänhet kunna uppfattas såsom en obillig fordran, att då semester första gången utgår i en viss anställning, denna skall ha varat omkring ett år.

För en utsträckning av den i propositionen föreslagna anställningstiden talar även starkt, att staten icke rimligen bör ålägga det enskilda näringslivet större bördor än staten såsom arbetsgivare själv åtagit sig i förhållande till vissa sina anställda. Under erinran bl. a. härom har kommerskollegium uttalat, att de sakkunniga icke anfört bärande skäl för anställningstidens bestämmande till avsevärt kortare period än ett år. Detta är även den tid, som vanligen föreskrives i främmande lagstiftning och även i den internationella semesterkonventionen, trots att dessa lagar i regel, liksom konventionsförslaget, äro mindre långt gående än propositionen ifråga om semestertidens längd.

Vi föreslå på nu anförda skäl sådan ändring av 3 §, att semesterrätt förklaras föreligga så snart arbetstagare innehaft sin anställning under ett år.

Med hänvisning till ovanstående tillåta vi oss hemställa,
att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 286 om semester måtte beakta av oss här
framförda synpunkter och förslag.

Stockholm den 16 maj 1938.

P. Sandström.

K. W. Bodin.

Carl Bengtsson.

A. O. Frändén.

Emil Andersson
i Jäger.

Israel Lagerfelt.
